

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝΚΑΘΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

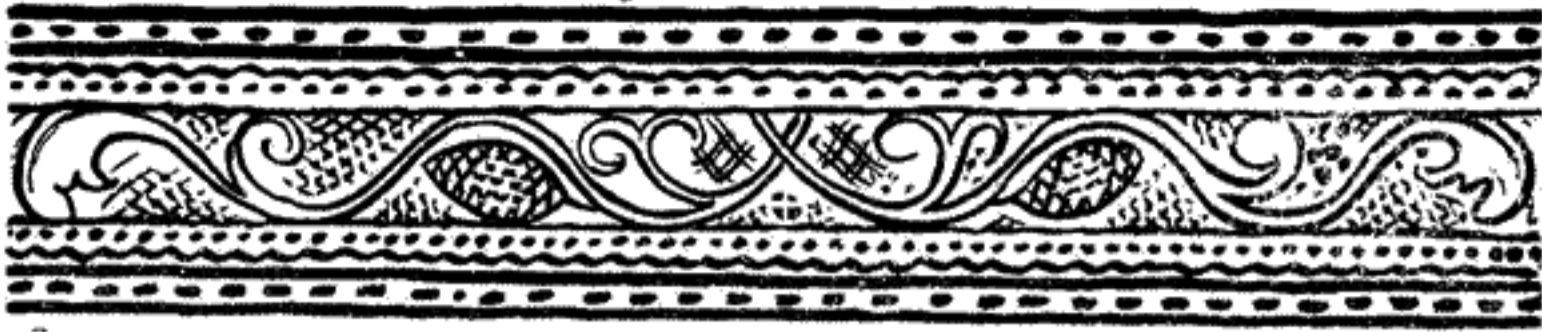
ΤΟΜΟΣ ΕΞΗΚΟΣΤΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ – ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1956

ΕΤ.Α.Τ.Ε.Κ.Ε.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ὁ χριστιανισμὸς ἀνεφάνη καὶ διεδόθη εἰς ἓνα κόσμον, ὁ ὁποῖος φέρει τὸ ὄνομα ἑλληνιστικὴ οἰκουμένη. Ὁ ὄρος οὗτος ὑποδηλοῖ ὅτι ἡ τότε οἰκουμένη εἶχεν ἐξελληνισθῆ καὶ συνεπεῖα τοῦ ἔργου τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν Διαδόχων καὶ συνεπεῖα μερικῶν ἄλλων παραγόντων, μετὰ τῶν ὁποίων σημαντικωτάτην ἐπίδρασιν ἤσκησαν ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία, ἐπιστήμη καὶ τέχνη. Οὕτω ἐδημιουργήθη ἡ ἰδέα ἐνιαίας ἀνθρωπότητος, τῆς ὁποίας πολίτην συνησοθάνετο ἑαυτὸν ὁ καθ' ἕκαστον, ὁ ἄνθρωπος ἀπηλλάγη τῶν ἐθνικῶν καὶ θρησκευτικῶν φραγμῶν, πού ἐχώριζον τοὺς λαοὺς πρότερον, ἡ ἰδέα περὶ ἑνὸς μόνου θεοῦ διεδόθη εὐρέως καὶ μετ' αὐτῆς ἡ ἰδέα τῆς προσωπικότητος, τῆς ἰσότητος κ. λ. Ἐξ ἄλλου ἀποβαίνουν κοινὸν κτῆμα τῶν τότε ἀνθρώπων καὶ μερικαὶ ἔννοιαι τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας καὶ ἐπιστήμης, ὡς εἰσρέει ἑλληνικὸν πνεῦμα εἰς τὴν ψυχὴν καὶ διὰ τῆς γλώσσης. Οὕτω προπαρασκευάζεται ἡ σύνθεσις ἑλληνιστικοῦ πνεύματος καὶ χριστιανισμοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι μὲν κάτι τὸ ἐντελῶς νέον, ἀλλ' ἐμπεριέχει σημεῖα ἐπαφῆς πρὸς τὸν κόσμον τοῦτον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπευθύνεται τὸ κήρυγμά του. Ἐχρησιμοποίησεν αὐτὰ κατ' ἀνάγκην, ὡς κατ' ἀνάγκην ἔκαμε χρῆσιν καὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Τοῦτο βλέπομεν ἤδη παρὰ τῷ Ἰωάννῃ καὶ εἰς μεγαλύτερον ἔτι βαθμὸν παρὰ τῷ Παύλῳ. Ὅταν βραδύτερον φιλοσοφικῶς πεπαιδευμένοι ἄνδρες προσεχώρησαν εἰς τὴν νέαν θρησκείαν, ἐδημιουργήθη ἐπαφή τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος, ἡ ὁποία παρείχεν εἰς αὐτοὺς πλουσίως τὰ μέσα τῆς ἐκφράσεως καὶ τῆς διατυπώσεως τοῦ περιεχομένου τῆς θείας ἀποκαλύψεως, ὡς καὶ τὰ ὄπλα πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας αὐτοῦ. Οὕτω τελειοῦται ἡ σύνθεσις μετὰ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ Ἀθηνῶν διὰ τῶν Ἑλλήνων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, ἡ ὁποία ἀπετέλεσε τὴν βάσιν ἑνὸς νέου πολιτισμοῦ, ὁ ὁποῖος δικαίως καλεῖται ἑλληνοχριστιανικός. Ἡ νέα θρησκεία παρέλαβε καὶ διέσωσε τὰς μεγάλας ἀξίας τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, παρασχούσα εἰς αὐτὰς μετα-

φυσικὸν κύρος καὶ καθαγιάσασα διὰ τῆς ὑψηλῆς πνοῆς τῆς ἠθικῆς τῆς διδασκαλίας. Ἀπὸ τῶν χρόνων κυρίως τῆς Ἀναγεννήσεως ἀνεφάνησαν προσπάθειαι πρὸς διάλυσιν τῆς συνθέσεως ταύτης, ἄλλοτε συνεπεῖα μονομεροῦς στροφῆς πρὸς τὴν κλασσικὴν ἀρχαιότητα, ἄλλοτε ἐν ὀνόματι τῆς καθαρότητος τοῦ περιεχομένου τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Ἀλλ' οὐδέποτε ἴσως ἡ κατὰ τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ ἀπειλὴ ἐνεφανίσθη τόσον ἰσχυρὰ ὅσον κατὰ τὸ παρόν. Ἡ ἀπειλὴ αὕτη προέρχεται τὸ μὲν ἐκ τῆς ἀναβιώσεως τοῦ παγανισμοῦ κατὰ τὰς ἡμέρας μας, τὸ δὲ ἐκ τῆς κομμουνιστικῆς κοσμοθεωρίας. Παγανιστικὰς τάσεις ἀπαντῶμεν καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας, ἀλλ' ἡ σημερινὴ μονομερῆς τροπὴ πρὸς τὴν ἀρχαιότητα κατέλαβε τὴν ψυχὴν καὶ τῶν μαζῶν, μὴ περιοριζομένη πλέον μετὰ τῶν διανοουμένων. Ἐξ ἄλλου ὁ κομμουνισμὸς πειρᾶται νὰ ἐκριζώσῃ μετὰ τῆς ἰδέας τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ κύρος τῶν πνευματικῶν καθόλου ἀξιῶν, εἴτε ἑλληνικαὶ εἴτε αὐταὶ εἴτε χριστιανικαί. Ἦτο φυσικὸν νὰ ὀδηγήσῃ ὁ κίνδυνος οὗτος εἰς ἀντίδρασιν, εἰς ἀμυναν καὶ εἰς νέαν ἐμβάθυνσιν εἰς τὴν οὐσίαν καὶ τὸ νόημα τοῦ τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Ἰδίᾳ ἐξαίρονται τὰ συγγενῆ πάλιν σημεῖα, πού συνδέουν ἑλληνικὸν καὶ χριστιανικὸν πνεῦμα, ὡς κοινὰ ἀξίαι, ἡ συγγένεια τῆς χριστιανικῆς κοσμοθεωρίας πρὸς τὴν περὶ κόσμου καὶ βίου θεωρίαν, πού εὐρίσκομεν εἰς τὸν Πλάτωνα καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν τραγωδίαν ἢ εἰς τοὺς κυριωτέρους ἐκπροσώπους τῆς θεολογίας τῶν παλαιῶν. Οὕτω ἐνισχύεται διὰ βιβλίων, πραγματειῶν καὶ διαλέξεων ἡ συνείδησις τοῦ ἀδιαρρήκτου τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς συνθέσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ὠδήγησε μοιραίως μὲν ἡ βούλησις τῆς ἱστορίας, ἐν συνειδήσει δὲ ἡ σοφία τῶν μεγάλων Ἑλλήνων τῶν πρωτοχριστιανικῶν χρόνων. Εἶναι φανερόν τὸ καθῆκον τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο τῆς ἀντιδράσεως κατὰ τοῦ κινδύνου, ὁ ὁποῖος ἀπειλεῖ τὸ ἑλληνοχριστιανικὸν πνεῦμα, καὶ πρὸς ἐμβάθυνσιν εἰς αὐτὸ καὶ πρὸς νέαν συνειδητοποίησιν τῆς κοσμοϊστορικῆς ἐκείνης συνθέσεως. Ὅχι μό-

νον διότι ἡ σύνθεσις αὐτή, ἡ ὁποία κατέβαλε τὰ θεμέλια τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, εἶναι ἑλληνικὸν ἐπίτευγμα, ἀλλὰ καὶ διότι ἀπέβη ἔκδηλος καὶ παρ' ἡμῖν πάλιν ἡ προσπάθεια πρὸς διάλυσιν τῆς συνθέσεως ταύτης διὰ μιᾶς ἐρμηνείας τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, ἡ ὁποία θέλει νὰ ἐμφανίσῃ αὐτὸ ὡς ἀντικρυς ἀντίθετον πρὸς τὸν χριστιανισμὸν καὶ ἡ ὁποία μαρτυρεῖ ἀξιοθρήνητον ἀγνοίαν καὶ παρανόησιν ἀμφοτέρων. Ἡ σύγκλησις τοῦ συνεδρίου ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ ἀπέρρευσε ἐκ τῆς συναισθήσεως τοῦ καθήκοντος τούτου. Καὶ εἰς τὸ καθῆκον αὐτὸ ἀνταπεκρίθη τὸ συνέδριον τοῦτο κατὰ τὸ δυνατόν, ἀν μάλιστα ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι καὶ οὐδεμία προεργασία μέχρι τοῦδε ὑπῆρχε καὶ οἱ περὶ τὸ πολυσχιδὲς πρόβλημα ἀσχολούμενοι εἰς τὴν χώραν μας δὲν εἶναι πολλοί. Παρὰ ταῦτα καὶ οἱ ὀμιληταὶ ἦσαν ἀρκετοὶ καὶ τὰ ἀναπτυχθέντα θέματα ποικίλα, παρασχόντα πλήρη ὀψωδῆποτε εἰκόνα τῆς ἐννοίας τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πνεύματος. Ἄξιον ἰδιαιτέρου χαιρετισμοῦ εἶναι ἐν πρώτοις τὸ γεγονός, ὅτι καὶ τὸ ἐπίσημον κράτος διὰ τριῶν ἐκ τῶν ὑπουργῶν του καὶ ὁ πολιτικὸς κόσμος καθόλου δι' ἐγκριτωτάτου ἐκπροσώπου του μετέσχον τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου καὶ διὰ τῶν ὀμιλιῶν των περέσχον μαρτυρίαν

περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἅμα καὶ χριστιανικοῦ φρονήματος αὐτῶν. Ἄλλ' ἐξίσου παρήγορον εἶναι δεύτερον ὅτι εἰς τὸ συνέδριον τοῦτο ἔλαβον μέρος ἐκπρόσωποι ὄλων τῶν ἐπιστημῶν, τῶν γραμμάτων καὶ τῆς τεχνικῆς. Τὰ θέματα, τὰ ὁποία ἐπραγματεύθησαν τὸ μὲν ἦσαν αὐστηρῶς εἰδικά, διαφωτίζοντα τὴν μεταξὺ ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ χριστιανισμοῦ σχέσιν ἢ καταδεικνύοντα τὴν συμβολὴν τοῦ τελευταίου τούτου πρὸς διαμόρφωσιν καὶ προαγωγὴν τῶν πολιτιστικῶν ἀξιῶν, ἢ εἶχον γενικώτερον χαρακτήρα, ἀποσκοποῦντα εἰς τὴν κατάδειξιν τῆς ἀρμονίας, ἡ ὁποία ὑφίσταται μεταξὺ τοῦ πνεύματος τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ πνευματικοῦ βίου καθόλου. Καὶ κατὰ τὴν μίαν καὶ κατὰ τὴν ἄλλην περίπτωσιν διήκουσα ἐννοία ἦτο ἡ ὁμολογία πίστεως εἰς τὸ ἑλληνοχριστιανικὸν πνεῦμα. Πλὴν ὅμως τούτου ἐτέθη διὰ τοῦ συνεδρίου αὐτοῦ ἐκ περιωπῆς, συστηματικὰ καὶ ὑπευθύνως τὸ πρόβλημα τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο μεγάλων παραγόντων τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ συγχρόνως ἐστερεώθη ἔτι μᾶλλον ἡ συνείδησις τῆς ἀδιαρρήκτου αὐτῶν ἐνώσεως, πού ἐπὶ δύο περίπου χιλιετηρίδας ἀποτελεῖ τὴν οὐσίαν τῆς ἑλληνικῆς παραδόσεως.

Ν. Ι. ΛΟΥΒΑΡΙΣ

ΣΤΗΝ ΕΥΑ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ

Ἄπ' ὅ,τι ἦταν σφυγμὸς σου κι ἀνάσα
χρόνια σ' ὄργωνε ἡ πίκρα
τοῦ σκληροῦ χωρισμοῦ.

Μὰ δὲν λύγαες ἐσύ,
γιατὶ πάντα σὲ φτέρωνε ὁ πόθος
τοῦ κρυφοῦ γυρισμοῦ,
κι ὄλο διάζουσουν τ' ἄσπρο πανί,
δίχως πιά νὰ μαντεύεις
ἀπὸ ποῦ θ' ἀντηχοῦσε ἡ φωνή
μὲ τὴ μιὰ πὸν θὰ σ' ἔσμιγε Μοῖρα.

Κ' ἦρθε, ἀνέβη ἀπ' τὸ χῶμα ἡ φωνή
τοῦ θανάτου ἦρθε ἡ μανλιστικὴ
παντοδύναμη ἀνάσα,
καὶ σὲ τύλιξε ἀκέρια
στοῦ μεγάλου ἔρωτά σου τὰ δίχτυα.
Μὰ δὲν ἄντεξες — ἄπραγη ἰέρεια
στὸ μυρμηγκιασμα ἐσὺ τῆς χαρᾶς,
τί τὸ φῶς, ἀισαλένια λεπίδα

στὴν κρυφὴ σου ἐβυθίστη πληγή,
κ' ἔγειρες — λαβωμένο πουλί.

Τώρα σέρνεις τὸν ἄγραφο κύκλο
τοῦ χοροῦ ἢ κορυφαία,
κι ὄλο διάζεσαι τ' ἄσπρο πανί
τοῦ στεροῦ γυρισμοῦ
σιτῶν πανάρχαιων μύθων τῆ γῆ.

Τώρα πάλλει ἡ καρδιά σου σιτῆς γῆς τὴν
καρδιά,

κ' ἡ λαχτάρα σου ἡ πρώτη σὲ φέρνει
ἴσια σιτῆς Κασταλίας βαθιὰ τὰ νερά...

Φτεροσάλαγο ἀχεῖ σιτὸν αἰθέρα
τὸ πλατὺ σχίζουν ρέμα τοῦ χρόνου
θυγατέρες σου οἱ Ὠκεανίδες,
κ' οἱ μεγάλοι σου οἱ πόθοι γοργὰ
τ' ἀσημόφλογα σύννεφα ἱππεύουν...

Ἐεκινα ἡ συντροφιὰ
νὰ σὲ πάει σιτῆς Φαιδριάδες ψηλὰ
κεῖ πὸν ἀητοὶ κι ἀστραπὲς βασιλεύουν.

ΕΦΗ ΑΙΛΙΑΝΟΥ

